

Tisztelt hölgyeim és uraim, kedves barátaim!

Gyűjteményes kiállítást látunk az egykori Szigma kiállítótérre átalakított termében. A **gyűjteményes** jelző ez esetben többszörösen is indokolt. Elsősorban azért, mert a legrégebb datálású opus 1999-ből való, a legújabb pedig 2009-ből, vagyis a tárlat az elmúlt 10 év lenyomata. De a gyűjteményes elnevezés azért is találó, mert Patkós László barátunk közismert gyűjtőszenvedélyéről. Itt pedig számtalan és egyre nagyobb „ready made”, talált - ha meg nem sértődik: „tarhált” - tárgy lenyomata látható. Mint mindannyian, a haszontalan holmik szerelmesei; nagyszüleinktől, szüleinktől örököltük a gyűjtőszenvedélyünket. „Mit hoztál már megint haza apu”-hallottuk a kérdést. „jó lesz még valamire” - szolt a válasz. És a kisebb-nagyobb tárgyak lassan kiszorultak a kamrából, valóságos Merz-építménnyé változtak. Egy elenyésző részük valamilyen nehezen beszerezhető, drága dolog pótlásaként még tovább élt, de a többség csendesén tűrte, hogy funkciójától megfosztva lassan hasznavehetetlen háttere legyen egy elkopó életnek. Na lám a képekre nyomtatott sarokvasalatok, fűrészlapok, nevesincs fém alkatrészek, mint élet metafora? Azt gondolom, hogy igen. Henri Focillon írja a kiállítás mottójának választott idézetben:

„Van úgy, hogy a forma szinte mágneselesen vonz magához különböző jelentéseket, de úgy is viselkedhet, mint egy homorú öntőminta, amelyben az ember felváltva különféle anyagokat önt, melyek kényszerűen idomulnak a görbületéhez, s így tesznek szert váratlan jelentésre.”

Patkós László képzőművészeti gondolkodásának egyik öntőmintája az eredeti funkciójuktól megfosztott tárgyak összegyűjtése, újrahasznosítása, úgyis, mint a létezés nehezen megválaszolható kérdéseinek metaforája és úgy is, mint kötődés: családdhoz, múlthoz. Az előző adja a képek keleties, bizánci ünnepélyességét, az utóbbi a fanyar, játékos iróniát.

20 évvel ezelőtt – talán nem titok – barátunk rozsdás csavarokat gyűjtött. Amerre járt, úton-útfélen. Csavar – csavargó – vándor. A vasúti csavarok voltak a gyűjtemény legszebb darabjai – az egykori szenvedély a mostani kiállítás képeinek címében érhető tetten: pikkelyserleg, vándorhúr, zsákstrekker stb. – a vasúti lexikonból gyűjtögetett szócikkek.

Aztán jöttek a képeretek, bútorok, sokat látott deszkák. A **kor által megszentelt holmik**, amik jól túrték a rézkarcprést és festéket. **Jól túrték, hogy örök élettel ajándékozták meg őket.** Egyre nagyobb tárgyak következtek. Fűrészlapok, egy rég leállt gatterből Ausztriából. De a legnagyobb talált tárgy maga ez a hely, ahol vagyunk. A város közepén csendes kimúló takarékpénztár – áruház – olcsó piac. Ha az előzőekben a művész, alkotó módszerét élet metaforának neveztem, akkor ez **a tér, mint műalkotás, mint installáció értelmezhető.** Ready made, amely ismét a hasznosság, tartósság, új életre születés gondolatait hordozza. A kiválóan sikerült újraélesztés egyben azt is megmutatja, hogy kiállítónk rendkívül tudatos gyűjtő lett. módszeres és szertartásos szellemi fejlődéssel épül.

„A hagyomány, a létezés, kultúra törvényeit rendezgeti” – ahogyan Hemrik László írta róla egy korábbi kiállításának kapcsán.

A hagyomány

– szűkítsük le csupán a képzőművészeti hagyományra - engem elsősorban Ország Lili labirintusainak világára emlékeztet. Keressünk összekötő szálakat. A titokzatos szóttesként, végtelenre terebélyesedő képtérben egymásra omló kultúrák jelei. Az írásjelek, betűelemek, kollázsolt anyagok első látásra rokoníthatók. Érdekes különbség, hogy Ország Lili kedvenc

talált tárgyának lenyomata egy - a 70-es években nagyon modernnek tűnő integrált áramkör – a riasztó jövő előjele (nem is sejtette, mennyire labirintussá változtatta emberi kapcsolatainkat az IC), addig Patkós képeinek anyagnyomatai mind a „hagyomány, a kultúra, a létezés” múltbéli matériáit tartalmazzák. A nagy előd puritán színhasználata és Laci ünnepélyessége egyaránt szakrális, emelkedett. Az anyagnyomatokból mindkettőjük esetében festői hatású munka születik, bár a szigma kiállítótér művésze büszkén szokta kiemelni, hogy egyetlen ecsetvonás sem található a képein.

Az előfutár előfutárai az Európai Iskola mesterei is Laci kedvencei közé tartoznak. A személyiségükön átszűrt valóság tömör szimbólumai rá is hatással vannak. Bálint Endre utolsó vacsorájának tömjénessége, az apró képecskék bélyeggyűjtemény szerű rakosgatása Anna Margit babácskáinak finom faragatlansága, Korniss Dezső szükségű ikonosztázai, kalligráfiáinak lendülete. Ez a folytatható szemléletmód segíti akkor is, amikor utazik. A Torunban gyűjtött motívumokból született az elmúlt időszak egyik legizgalmasabb sorozata.

Sokszor szóba hoztuk, hogy mikor és hogyan sikerül egy képen elérni azt a pillanatot, amikor már nem „bot és vászon, hanem zászló”, amikor saját fizikai valójától elrugaszkodva emberi tartalmak, törvények hordozójává nemesül. És van ilyen pillanat. (És van, hogy nincs ilyen pillanat.) Talán pontosan akkor történik meg ez az átváltozás, amikor az elsődleges művészi szándék – a koncepció – találkozik a példaképek bennünk élő tapasztalataival. Létrejön az a híd, amely a bennünk összegyűjtögetett haszontalan gondolatok, a mesterség tanult fogásait összeköti a hagyományokkal.

Úgy gondolom, hogy a jelenlegi kiállítás megalkotása is egy ilyen pillanat. A szigma-projekt pontosan azért ennyire magával ragadó, mert a híd mindhárom pillére kész: a **művészi szándék** tiszta – csodálatos belső tereket nyit a néző számára; a **megfogalmazás** pontos, virtuóz – az anyagnyomatban rejlő valamennyi lehetőséget bemutatja; a **hagyományokhoz való ragaszkodás** felvállaltan egyértelmű – a hazai grafika legizgalmasabb absztrakt jelteremtő vonulatához kapcsolja a képeket.

A PLBK (Patkós László Baráti Kör) nevében sok sikeres hírdatást kívánok a mesternek!

Elhangzott Kecskeméten, az egykori Szigma áruházban 2009. szeptember 12-én